

**Dančák, Břetislav – Hloušek, Vít – Šimíček, Vojtěch (eds.):
Korupce. Projevy a potírání v České republice
a Evropské unii. Brno: Masarykova univerzita,
Mezinárodní politologický ústav, 2006,
312 stran, ISBN 80-210-4062-9.**

Barbora Dudáková¹

Fakt, že je problematika korupce neustále vědecky atraktivní, dosvědčuje také námět konference, kterou v listopadu 2005 pořádal Mezinárodní politologický ústav a Právnická fakulta Masarykovy univerzity pod názvem *EU a korupce – projevy a potírání: politologická, právní a společenská dimenze v Evropě*. Hlavním výstupem této konference byl sborník příspěvků, jejichž celkový záběr je poměrně široký, avšak stále se váže ke snaze uchopit korupci a rozličné aspekty s ní spojené a přiblížit problematiku širší veřejnosti.

Příspěvky sborníku, kterých je dvacet osm, editoři rozdělili pro snazší orientaci do čtyř tematických celků. První část sborníku *Korupce jako společenskovední fenomén* se věnuje především definování korupce, její klasifikaci a jejím konkrétním projevům. Je uvozena statí Petra Vymětala (*Typologie korupce*), který charakterizuje jednotlivé druhy korupce, její formy, modely, typy a jednotlivá stadia a který zdůrazňuje, že identifikace konkrétní podoby korupce může být prospěšná pro volbu konkrétních anti-korupčních opatření. Následuje text Marcela Tomáška (*Systémové zdroje korupce v čase společenské změny v makro-sociologickém pohledu*), který se pokouší najít systémové příčiny rozbujelosti korupce v transformačních režimech a poukazuje na její mnohem širší systémově společenskou zakotvenost v českém prostředí. V dalším příspěvku se Miroslav Mareš (*Vliv korupce na evropské systémy politických stran*) věnuje možným dopadům korupce na systémy politických stran, vlivu korupce na jejich funkčnost, aktivitu protestních stran a činnost extremistických sil. Na něj navazuje stat' Michala Klímy (*Stranictví a klientelismus v Česku*), který popisuje stranicky zakotvenou korupci a klientelismus v postkomunistickém Česku a navrhuje kroky k „nápravě“. Na komplikovanost vzájemného vztahu mezi soukromým a veřejným, tedy

¹ Autorka je studentkou bakalářského studijního programu Mezinárodní teritoriální studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, Joštova 10, 602 00 Brno; e-mail: dudakova@fss.muni.cz.

snahou o zabezpečení maximálního zisku na jedné straně a snahou o ochranu zájmu veřejného na straně druhé, poukazuje Adriana Krnáčová (*Když se soukromý zájem potkává s veřejným...*), která uvádí konkrétní příklady střetu zájmů a také nabízí výčet obecných nástrojů na zlepšení stávající situace. Specifický charakter korupce v České republice se snaží vystihnout příspěvek Aleše Pachmana (*Povaha korupce v České republice*), ten představuje index vnímání korupce Transparency International a specifikuje povahu, typ, organizaci a podobu korupční sítě v České republice. Hranici mezi korupcí a legálním lobbingem, dva často ztotožňované a zaměňované pojmy, se pokouší vymezit ve své stati Martin Hamšík (*Korupce a lobby*), věnuje se postavení zájmových skupin při lobbingu, přibližuje regulaci lobování v USA a Velké Británii a mapuje rovněž situaci v České republice. Jan Levíček (*Lobbing ve veřejném prostoru*) popisuje veřejnoprávní aspekty lobbingu, uvádí modelový příklad lobbistické akce a zmiňuje snahy o úpravu lobbingu v zahraničí. Tematický blok uzavírá příspěvek Lubomíra Germana (*Mezi korupcí a lobbingem*), který kromě pojmového vymezení korupce a lobbingu poukazuje také na specifika kriminality tzv. bílých límečků.

Druhá část *Prostředky potírání korupce* je více zaměřena na nástroje a prostředky boje proti korupci, do popředí se tak dostávají právní aspekty korupce a praktické otázky spojené s bojem proti ní. V prvním příspěvku se Jan Filip (*Poznámky k prostředkům boje s korupcí z hlediska ústavního práva*) věnuje prostředkům, kterými ústavní právo vymezuje projevy korupce a stanovuje pravidla pro její omezení, poukazuje na korupci veřejných činitelů, kteří sami stanovují „pravidla hry“, a mapuje projevy korupce a jejich potírání v rovinách zákonodárné, výkonné a soudní moci. Následuje text Martina Morloka (*Politické strany a korupce*) věnovaný výskytu korupce v jednání politických stran jako třetího aktéra korupčního jednání, který z takového jednání získává výhodu, a možná opatření proti korupci politických stran. Potenciálním i faktickým ohrožením soudcovské nezávislosti a samotnou osobou soudce, jako soukromou osobou a profesionálem v jednom, se zabývá Josef Baxa (*Postavení soudce a konflikt zájmů*). Otázku korupce a soudní moci, tentokrát z hlediska praxe Ústavního soudu ČR rozebírá Eliška Wagnerová (*Korupce a soudní moc*). Dan Dvořáček (*Problematika právního základu protikorupčních aktů evropského práva*) se následně věnuje otázce právního základu a pravomocí v korupční oblasti v rámci komunitárního práva. Příspěvek Michala Mazela (*Aplikace evropských protikorupčních norem v ČR*) se zabývá smluvními nástroji boje proti korupci na poli jednotlivých organizací působících v Evropě a jejich významem pro Českou republiku, přičemž nastiňuje možnosti institucionalizace boje proti korupci a tvorby protikorupčních sítí. Charakter a podoby korupce v soukromoprávních vztazích odkrývá Petr Hajn (*Soukromoprávní korupce*). Na problematiku korupce na substátní, často

opomíjené krajské úrovni České republiky a na její význam poukazuje stat' Milana Podhrázkého (*Projevy potírání korupce v ČR na úrovni krajů*). Na neslučitelnost funkcí a jiné aspekty právní úpravy střetu zájmů včetně nejnovějších českých protikorupčních úprav a problémy s nimi spojené poukazuje Zdeněk Koudelka (*Střet zájmů*). Petr Černý (*Provokace v boji s korupcí*) zkoumá obtížnou a nejednoznačnou otázku provokace při potírání korupce a tematický blok uzavírá velice zajímavý příspěvek Jeronýma Klimeše (*Korupce v policejní práci*). Autor zde odhaluje příčiny a předpoklady korupce u policie, popisuje vztah mezi předpokládaným ziskem a rizikem na straně jedné, pravděpodobným odhalením na straně druhé a vliv jiných proměnných, např. platu, na pravděpodobné korupční jednání u policie.

Třetí soubor příspěvků *Korupce a média*, která mají jak ve společnosti, tak v problematice korupce specifické postavení, uvádí stat' Marka D. Coleho (*Média v kleštích korupce – jsou média „prodejná“ ekonomickou reklamou a exkluzivními sliby politiků?*). Ta se věnuje problematice důvěryhodného plnění role médií při zpravodajství o korupci, když dochází ke konfliktu mezi nezávislým působením média a korupčním jednáním toho, kdo dané médium financuje. Emília Sičáková-Beblavá (*Média – protikorupční bráča v SR?*) potom analyzuje roli médií v boji proti korupci na Slovensku. Tuto tematickou část uzavírá Tomáš Němeček (*Média v boji proti korupci a jejich limity. Korupce v médiích*), jehož stat' se věnuje možným zpracováním korupčních případů v médiích na základě spolupráce, příp. nespolečné spolupráce s policií.

Poslední část *Veřejné zakázky*, které vzbuzují zvláštní a samostatnou pozornost při zkoumání korupce a boje proti ní, uvozuje německý odborník na problematiku zadávání veřejných zakázek Stefan Pürner (*Zabranění zkušenosti se zadáváním veřejných zakázek*), který přispívá k diskusi zkušenostmi se zadávacím právem a zadáváním veřejných zakázek v Německu. Následující příspěvek Radka Jurčíka (*Zákon o veřejných zakázkách jako nástroj boje proti korupci?*) se věnuje otázce, nakolik samotná právní úprava veřejných zakázek může sloužit jako efektivní nástroj boje proti korupci, přičemž doporučuje některé rámcové změny v oblasti veřejných zakázek. Kateřina Šimáčková (*Hospodaření s majetkem obce*) se ve své stati zaobírá hospodařením a majetkem obcí v souvislosti s korupčními a klientelistickými riziky a poukazuje na problematické aspekty řešení. Posledním příspěvkem čtvrté části a celé publikace je text Václava Peřicha (*Veřejné zakázky v kontrolních závěrech Nejvyššího kontrolního úřadu*), který debatu obohacuje třemi závěrečnými poznámkami.

Publikace představuje neobyčejně zajímavé dílo, které nabízí širokou škálu úhlů pohledu na problematiku korupce. Jak už v úvodu zmiňují editoři sborníku, velkou předností je fakt, že k diskusi přispěli „představitelé prakticky všech relevantních veřejných institucí, které se

fenomémem korupce (byť i jen okrajově) zabývají“ (str. 10). A tak se můžeme setkat nejen s texty akademických příspěvateľů, ale také s texty představitelů soudní, výkonné i zákonodárné moci. Navíc se do sborníku zapojili také zahraniční odborníci.

Jistým negativem však podle mě je, že texty publikace jsou adekvátně počtu příspěvků poměrně heterogenní a nesjednocené, jak co do struktury, tak také z obsahového hlediska, když dochází často k opakování definic či teorií, především v prvním tematickém bloku. Tato nevyváženost je však přiměřená charakteru publikace a odpovídá úmyslu editorů, a naopak díky tomu z ní lze čerpat parciálně, aniž by bylo nezbytné dohledávat informace v jiných příspěvcích. Některé z nich disponují také množstvím odkazů na odbornou literaturu, což ocení čtenáři s větším zájmem o problematiku.

Cílem autorů bylo koncipovat sborník tak, „aby uspokojil náročného odborného čtenáře, ale i laickou veřejnost“, věřím, že díky velice zajímavým teoretickým i praktickým příspěvkům a poznámkám sborník ocení obě dvě skupiny čtenářů.